

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Landsbygdsavdelningen

Sysselsättning och boende på landsbygden – Juridiska personers förvärv av jordbruksmark och en effektiv tillämpning av glesbygdsbestämmelserna (SOU 2025:82)

Innehållet i remissen

2023 års jordförvärvsutredning fick i uppdrag att bland annat bedöma om investeringsintensiva jordbruksföretag som bedrivs i aktiebolagsform bör kunna ges tillstånd att förvärva viss jordbruksmark, lämna förslag som innebär att förvärv genom testamente omfattas av prövning enligt jordförvärvslagen och analysera och anpassa bestämmelserna om tillstånd till förvärv av lantbruksegendom i glesbygd till dagens förvållanden. Utredningen behandlade frågan om förvärv genom testamente i sitt delbetänkande SOU 2024:73. I det slutbetänkande som nu är på remiss behandlas de övriga två punkterna i uppdraget – översynen av juridiska personers förvärv och bestämmelserna om förvärvstillstånd i glesbygd.

Utredningen föreslår inga förändringar av möjligheterna för juridiska personer att förvärva lantbruksegendom.

Utredningen föreslår med avseende på glesbygdsbestämmelserna att regeringen ger Jordbruksverket i uppdrag att genomföra utbildningsinsatser och ta fram gemensamma handläggningsrutiner, att inlöSENSKYLDIGHETEN tas bort för köp av lantbruksegendom där förvärvstillstånd vägras enligt bestämmelserna i 7 § jordförvärvslagen, att det sker en översyn av glesbygdsområdena och en mindre utvidgning av släktskapsundantaget så att det även omfattar överlåtarens förälder eller syskon.

LRFs synpunkter

LRF instämmer i utredningens slutsats att möjlighet till ökat bolagsägande av jordbruksmark inte bör införas.

LRF tillstyrker utredningens förslag med avseende på bestämmelserna om förvärvstillstånd i glesbygd.

Ökade möjligheter för bolag att förvärva mark bör inte införas

LRF instämmer i de slutsatser som utredningens drar efter att ha studerat hur möjligheter till ökat bolagsägande i jordförvärvslagen skulle behöva se ut för att kunna få de effekter som efterfrågas i direktiven.

Istället för att ta avstamp i de problem som ska lösas och utgå från dem för att hitta orsaker och lämpliga, effektiva lösningar har utredningen, i enlighet med direktiven, utgått från ett befintligt regelverk, jordförvärvslagen, för att undersöka om förändringar av den kan leda till lösningar på de problem som adresseras. Denna begränsning av utredningen har isolerat frågeställningen och gör att det nu står klart att ett ökat bolagsägande inte är nyckeln till att lösa frågor som finansiering eller ägarskiften.

De som bor och driver företag på landsbygden och inom lantbrukssektorn kan i vissa skeden av sitt företagande uppfatta att jordförvärvslagstiftningen begränsar alternativen för den som behöver finansiering till investeringar eller ska genomföra ett ägarskifte. Bland dessa företagare har det dock under utredningstiden varit svårt att hitta de som anser att begränsningarna är så påtagliga att just ett ökat bolagsägande skulle vara välkommet beaktat både uppenbara och mer svårbedömda negativa konsekvenser.

Utmaningar som framför allt yngre lantbrukare lyfter som problematiska är svårigheterna att ordna den initiala kapitalinsatsen samt fastighetsbildningslagens konstruktion som gynnar den som expanderar sin fastighet, men inte ombildning till mindre fastigheter, som skulle kunna vara aktuella som instegsfastigheter för yngre. Strukturrationaliseringen sker idag huvudsakligen endast i en riktning eftersom vi historiskt haft behov av större fastigheter, när vi i stället skulle behöva ett system som gynnar att fastigheter växer respektive krymper beroende på behoven över tid.

Ett ökat bolagsägande riskerar att leda till ökade markpriser, vilket ytterligare skulle höja tröskeln för yngre att förvärva fastigheter. Det skulle också negativt påverka konkurrensen mellan olika typer av företag om endast bolag med vissa typer av produktion skulle ha möjlighet att förvärva jordbruksmark.

Som utredningen anger skulle det innebära svårigheter att genomföra förändringar av jordförvärvslagen utan att samtidigt göra större justeringar av grundläggande bestämmelser i fastighetsbildningslagen. Slutligen pekar också utredningen på de möjligheter som redan idag finns genom bland annat kompensationsförvärv av jordbruksmark till aktiebolag, men som samtidigt behåller markägarbalansen och konkurrensneutraliteten.

Sammanfattningsvis anser LRF att jordförvärvslagens syften har fortsatt giltighet och att den nuvarande balansen mellan olika ägarkategorier ska behållas.

Finansieringsfrågan och LRFs förslag

En fråga som tas upp i utredningen är om kapitalanskaffning och finansiering av investeringar i jordbruket skulle underlättas av förändringar i jordförvärvslagen.

Utredningen konstaterar bland annat att externa kapitaltillskott kan underlättas om ett driftsbolag även äger marken. Deläggande i mark skulle ge ökad säkerhet för utlåning. En annan fråga är att ett bolag har bättre möjligheter att skattemässigt bygga upp reserver inom företaget jämfört med enskild firma. Vidare kan den administrativa hanteringen vid långivning via bank underlättas om driftsbolaget även förfogar över säkerheter i form av mark.

LRF kan hålla med om att det finns finansieringsmässiga faktorer som talar för att vidga bolagens möjligheter att äga jordbruksmark. Som framgått menar dock LRF att dessa omständigheter inte uppväger nackdelarna med att släppa på dagens regler om jordförvärv och här öka bolagens möjligheter. Värnandet om enskilt ägande av mark och balansen mellan olika ägarkategorier är en överordnad fråga.

Däremot menar LRF att det är viktigt att skattelagstiftningen är neutral mellan enskilda firmor och bolag. Så är inte fallet idag. Överskott som genereras i enskild näringsverksamhet kan som mest beskattas med en marginalsatt om strax över 68% medan ett aktiebolag alltid beskattas till 20,6%. Om två företag genererar samma vinst före skatt, kommer alltså resultat efter skatt att variera stort och den som driver verksamheten i aktiebolagsform har större möjligheter att finansiera verksamheten med kvarhållna vinster än den som driver företaget i enskild näringsverksamhet. LRF förespråkar att regeringen ska adressera detta problem genom att införa förslag som tidigare utredningar har föreslagit.

Utredningen Vägen mot fossiloberoende jordbruk, SOU 2021:67, föreslår till exempel ett jordbruksavdrag som minskar det beskattningsbara resultatet. Eftersom marginalsatten är betydligt högre i enskild näringsverksamhet än i aktiebolag kommer ett jordbruksavdrag att minska skillnaden i beskattning mellan de två associationsformerna. Utökade möjligheter att räntefördela överskott i enskild näringsverksamhet skulle också minska skillnaden i marginalsatt.

I utredningen Enklare skatteregler för enskilda näringsidkare, SOU 2020:50, presenterade LRF och övriga näringslivsorganisationer ett förslag om att förlägga räntefördelning längst ner i deklaraionsblanketten. Det skulle innebära att det är möjligt att räntefördela belopp som tidigare satts av till p-fond och expansionsfond.

LRF vill samtidigt understryka att finansieringsfrågan för svenskt jordbruk är av stor betydelse. En ökad produktion i enlighet med livsmedelsstrategin och beredskapspolitiken samt ett för ett successivt genomförande av miljö- och klimatmässiga omställningsåtgärder kommer att öka finansieringsbehovet markant under det kommande decenniet. Här ska naturligtvis även inkluderas den avgörande frågan om att underlätta för ägar- och generationsskiften inom jordbruket.

Utöver nämnda skattemässiga åtgärder för enskilda firmor vill LRF peka på vikten av förbättrad tillgång till kapital som kompletterar bankernas ordinarie utlåning mot säkerheter. Idag är Tillväxtbolaget en viktig aktör på området men dess verksamhet behöver förstärkas finansieringsmässigt för att nå ett bredare genomslag i jordbruket.

Det är även bra att det pågår en översyn av ökade finansieringsmöjligheter via statliga garantier och EU-fonder. LRF anser även att förslaget om en strategi från EU-kommissionen kopplat till unga lantbrukare och generationsskiftet är viktigt och behöver leda till konkreta åtgärder i Sverige.

Glesbygdsbestämmelserna

LRF tillstyrker de av utredningen föreslagna förändringarna i bestämmelserna om förvärvsprövning i glesbygd. Dessa förslag tillsammans med de förslag som utredningen lämnade i sitt delbetänkande minskar utrymmet för en tillämpning av jordförvärvslagen som går emot dess syften. När bland annat inlösenskyldigheten tas bort hindras inte längre en tillämpning som faktiskt har möjlighet att styra mot en situation som i högre grad än idag gynnar sysselsättning och boende på landsbygden.

Lantbrukarnas Riksförbund

Hilda Runsten
Enhetschef
Näringspolitisk policy

Åsa Hill
Jurist